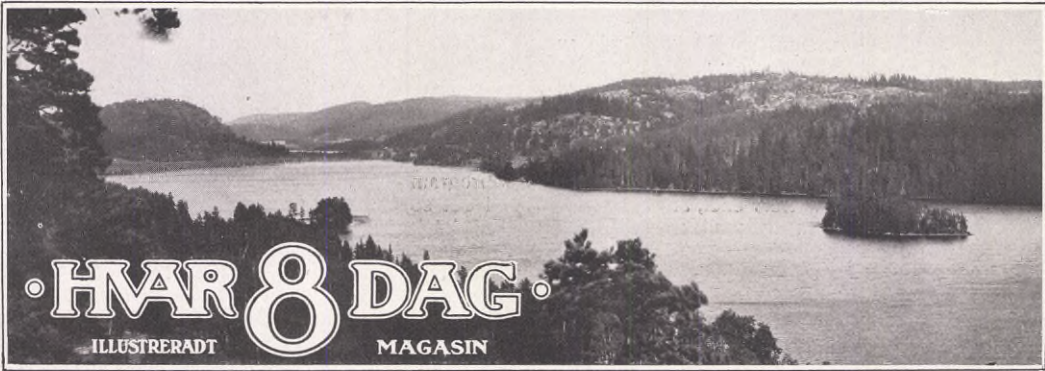

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •
ILLUSTRERADT MAGASIN

VY FRÅN RAMSJÖHOLM. SMÅLAND. — FOTO. G. HOLMQUIST. JÖNKÖPING.

21:STA ÅRG.

DEN 18 JULI 1920

N:o 42

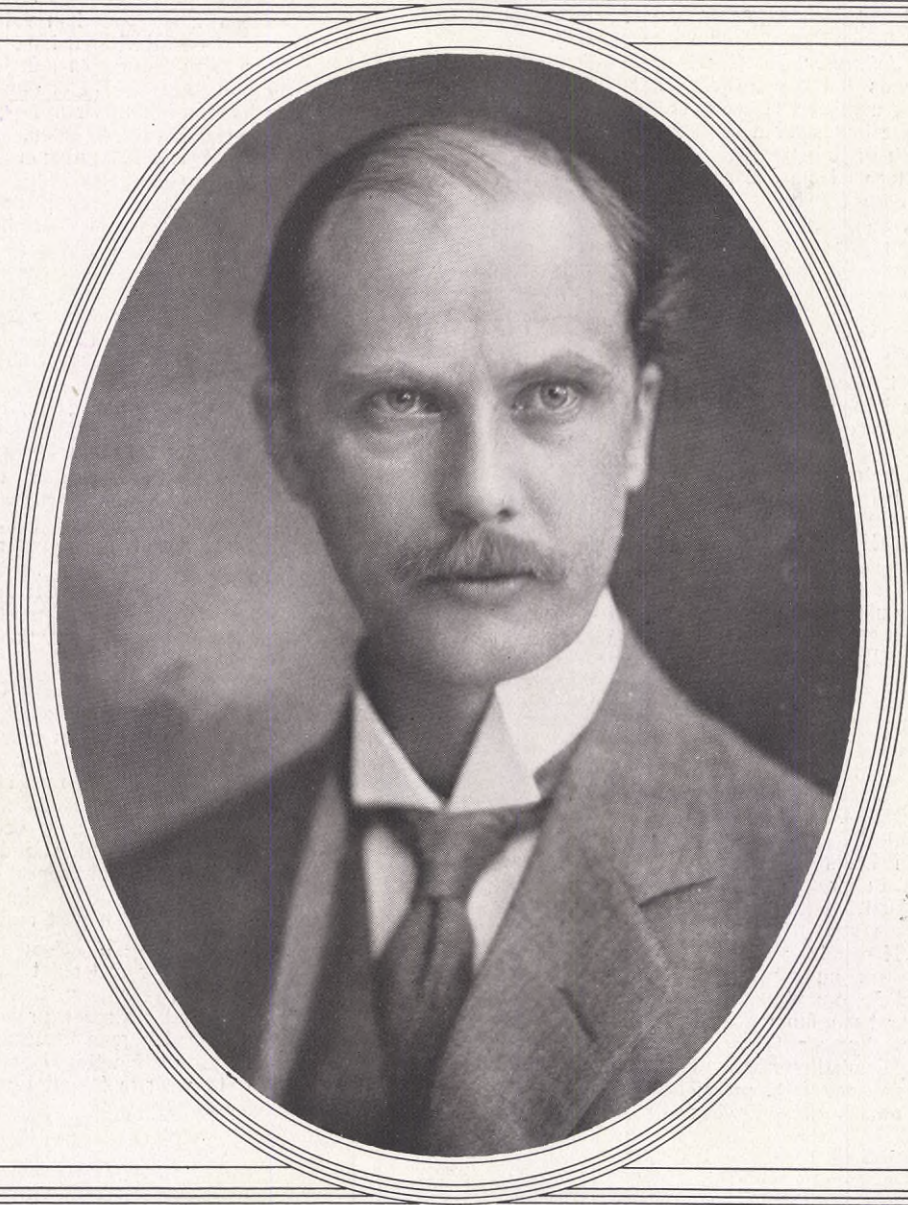

Foto. Jäger, Södm.

Richard Svedin

K.M.H.: Bengt Silfvergran.

Av de nyutnämningar, som den 20 juni ägde rum inom det svenska statsrådet, kunde ingen i betydelse likställas med den, som på finansministerposten placerade dittillsvarande konsultativa statsrådet Richard Sandler. Finansministerposten, alltid viktig, så viktig, att den i England i långa tider städse anförtröddes den kabinettsmedlem, som samtidigt var underhusets ledare och ofta även kabinettschef, är det i alldeles särskild grad nu, sedan alla ekonomiska förhållanden bragts ur led genom de kostnader världskriget medfört och den pänningvärdets instabilisering, som dessa kostnader åsamkat, och dessutom kraven på socialisering av produktionsmedlen gjort spörsmålet om den nuvarande s. k. kapitalistiska produktionsordningens fullständiga ombyggnad aktuell. Icke minst i vårt eget land komma under den närmaste tiden de största anspråk att ställas på finansministerportföljens innehavare, anspråk, som icke enbart eller ens i främsta rummet gälla uppfinningsrikedom ifråga om nya skatte-källor, utan i ännu högre grad omsorg om vidmakthållandet av de skatte-källor, som redan tagits i anspråk. Intet är i dessa tider vådligare för ett lands finansförvaltning än att genom bristande omvårdnad vålla döden för de hönor, som värpa guldägg.

Richard Johannes Sandler är född i Torsåker av Västernorrlands län den 29 januari 1884 och har sålunda endast uppnått trettiosex års ålder. Föräldrarna äro dåvarande innehavaren av förenade folkskollärare-, klockare- och organisttjänsten därstädes, numera folkhögskolerektorn i Håla Johan Sandler och hans maka Augusta Lovisa Sundvall. Farfadern var skomakare och torpare, morfadern mästrelots, så att i likhet med sin företrädare är den nye finansministern ett gott exempel både på ståndscirkulationen och uppdriften i det nuvarande svenska samhället. Efter att ha avlagt mogenhetsexamen vid Härnösands högre allmänna läroverk 1901 blev han student i Uppsala, där han ägnade sig åt studier inom filosofiska fakulteten, vilka utmynnade i filosofie kandidatexamen år 1905. Han övergick nu i folkhögskolans tjänst och biträde 1905—06 sin fader som lärare på Håla. Här stötte emellertid de socialistiska åskådningar han tillägnat sig i Uppsala på patrull och med då rådande brist på förfrihet i fråga om folkhögskolelärares politiska åskådningar nödsakades han åter lämna sin befattning för att icke Håla folkhögskola skulle på sitt lands-tingsanslag förlustig. Följden blev icke blott, att hans namn kom att omstrålas av en viss martyrgloria, som väl ej blev utan inflytande på hans karaktärsutveckling, utan även att en särskild fri arbetarehögskola upprättades i Brunnsvik. Själv uppträdde han nu första gången som skriftställare genom broschyren "Arbetarehögskolor och andra socialistiska kulturfrågor", som utkom 1908. Samma år inskrev han sig som student vid Göteborgs Högskola, där han i prof. Gustaf Steffen fick en politiskt liktänkande lärare och där han i prof. O. E. Lindbergs dotter Maja vann sig en sympatiserande maka. För att kunna sätta bo sökte han nu från 1909 åter anställning vid folkhögskolan, nämligen den i Brunnsvik, men fortsatte sina nationalekonomiska studier och avlade 1911 i Göteborg filosofie licentiatexamen i detta ämne.

Tillsammans med två andra tidigare studenter från Göteborgs Högskola, Fredrik Ström och Zeth Höglund, kom han nu att intaga en plats i den skara yngre teoretici, som vid denna tid tog plats under de socialdemokratiska fanorna. Efter varlannat utgiver han nu broschyrerna "Den internationella antimilitarismen", "Samhället sådant det är, statistiska uppgifter om land och folk, produktion och fördelning" samt tillsammans med Fredrik Ström "Socialdemo-

kratiska programpunkter i kortfattad framställning belysta". Detta liksom hans lärareverksamhet i Brunnsvik, som fortsattes till 1917, fäste meningensfrändernas uppmärksamhet vid honom, helst han hade en god förmåga både i det muntliga politiska föredragets konst och i avfattningen av socialistiska programsatser. Så invaldes han under år 1911 i det socialdemokratiska partiets styrelse och korades på hösten samma år till representant i andra kammaren för Kopparbergs läns västra valkrets. I riksdagen visade han sig snart vara partigruppen till mycken nytta både i debatten och vid motioners avfattande, han hedrades redan vid 1914 års senare riksdag med ordinarie ledamotskap i bevillningsutskottet och blev även led mot av den socialdemokratiska riksdagsgruppens förtoenderåd.

År 1917 såg det emellertid ut, som om Sandler parlamentariska bana skulle komma att avbrytas. Hr A. C. Lindblad föranleddes avgå från sin post som huvudredaktör för socialdemokratiens ledande dagblad i västra Sverige, "Ny Tid", på grund av sin tyskvänliga hållning och Sandler kallades då att intaga hans plats. Detta hade till följd, att han vid samma års riksdagsval icke blev omvald. Men hans andra göteborgsvistelse blev ännu kortare än den första, ty då på hösten 1917 den liberal socialdemokratiska koalitionsregeringen bildades och hr Branting i densamma bekläddes med finansministervärdigheten, ansåg denne sig icke kunna umbära sin förutvarande kamrat i bevillningsutskottet, vars arbetsförmåga, kunskaper och habilitet han där lärt sig värdera, utan skyndade sig att förvärva hans biträde som statssekreterare och närmaste man. Då Branting i början av följande år avgick, kvarstod Sandler i samma egenskap under hr Thorsson, ända tills han vid den brantingska hel socialdemokratiska ministärens bildande i våras, befordrades till konsultativt statsråd för att sålunda verksammare kunna biträda vid den huvudsakligen av honom och byråchefen Nothin utformade kommunalskattereforms genomförande, för vars skull den förutvarande koalitionsregeringen sprängdes. Som bekant lyckades denna reform icke vinna riksdagens bifall, men statsrådet Sandler fick uppbara mycket och varmt erkännande även av meningsmotståndare för det arbete han nedlagt på densamma och hans försvar för sin ståndpunkt under debatterna betecknades som verkligt glänsande. Regeringsförslagens svaghet låg väl närmast i, att det i för hög grad var en teoretisk skrivbordsprodukt, vari ej tillräcklig hänsyn tagits varken till praktiska eller parlamentariska förhållanden.

Vid kommunalskattefrågans avgörande fungerade hr Sandler, som vid fjolårets upplösning av första kammaren åter invalts i riksdagen som representant för Gävle stad, redan som t. f. finansminister då hr Thorsson på grund av sjukdom nödgats taga sig en längre tids ledighet. Och då den förstnämnde vid sitt departements uppdelning på ett handels- och ett finansdepartement föredrog det förra, blev Sandler Sveriges finansminister. Meningarna äro knappast delade där-om, att den brantingska regeringen i honom har sin dugligaste departementschef och näst regeringschefen även sin slagfärdigaste debattör.

En krävande uppgift har statsrådet Sandler åtagit sig som ordförande i den nyligen tillsatta socialiseringsnämnden. Det skall en arbetsförmåga av jätemått till för att därmed förena finansministerns arbetsbörda. Ingen befäror emellertid, att han skall underlåta att göra sitt yttersta för att i praktiken om-sätta sin socialdemokratiska tro.

FRÅN LANDSHÖVDING GERHARD DYRSSENS BESÖK I FÖRENTA STATERNA. En av direktör Gust. P. Wern i New York given middag. T. h. om landshövding Dyrssen (X) synes värden samt t. v. om denne generalkonsul Olof Lamm, vice konsul M. Kastengren, ingenjör N. V. Hansell, dr P. Stügener, ingenjör E. Hammarström och ingenjör W. Dyrssen. — Efter fotografier

Samtidigt med Chicagokören återkom landshövding Gerhard Dyrssen efter ett besök i Förenta Staterna i enskilda angelägenheter. Från detta har ovanstående bild blivit oss tillsänd då den även visar några av våra framstående landsmän däröver. Tillfälle gavs ej att uppmärksamma den remarkable resenären med någon

mera omfattande fästlighet, men jämte sin son ingenjör Waldemar Dyrssen, vilken intar en hög ställning i U. S. Steel Corporation sedan en del år, antog han inbjudning av chefen för Wern Machinery and Engineering Co. i New York, direktör Gust. P. Wern till middag å Engineers Club's lokal. Direktör Wern är född i

Värmland men har vistats i Amerika sedan 1880. Han har emellertid för avsikt att helt återflytta till Sverige nästa år. Ingenjör Dyrssen är ledamot av styrelsen för Swedish Engineers liksom direktör Wern som jämväl varit denna betydande förenings ordförande, vilket även är fallet med ingenjör Hammarström; i. n. är ingenjör Hansell ordförande. John Ericsson-bysten tillhör föreningen och är en traditionell prydnad vid mera betydande bau-

I samband med den svensk-amerikanska Chicagokörens sän garturné i vårt land har i Stockholm anordnats en stor utställning av svenskt-amerikanskt måleri och skulptur, som öppnades i Konstakademien den 2 juli i närvaro av bland andra representanter för Sverige-Amerikastiftelsen och Chicagokörens medlemmar. Amerikas härvarande chargé d'affaires mr Post-Wheeler höll inledningsvis ett kort tal med påpekande av utställningens betydelse både för konstnärerna själva, som här få visa hur de förvaltat sitt kulturarv och för svenskarna, vilka få en god inblick i vad deras stamfränder sträva efter i konstnärligt avse-

Fortf. å sid. 671.

FRÅN DEN SVENSK-AMERIKANSKA KONSTUTSTÄLLNINGEN I STOCKHOLM:

T. v. "Porträtt av fru Thyra Peterson" av Chr. von Schneidero; t. h. "Greta" av Arvid Nyholm. — (Pressfotos)

Foto. Ståhlberg Jor, Rättvik.

DIPLOMATISKA KÄRENS RESA GENOM VÅRT LAND. Gruppbild av deltagarna, tagen vid besök hos professor Mittag-Leffler i Rättvik. I mitten av bilden synas professor och fru Mittag-Leffler samt, närmast professorn och i hatt, statsrådsinnan friherrinnan Palmstierna.

Klicki. Beng, Sjöbergers.

För främmande beskickningsrepresentanter i Stockholm har utrikesdepartementet i dagarna anordnat en högligen instruktiv och underhållande studieresa genom mellersta Sveriges stora industricentra. Resan, som vunnit en sällsamt livlig tillslutning, anträdde den 28 juni med extratåg från Stockholm. Som färdledare fungerade utrikesministerens privatsekreterare, legationsrådet S. H. Pousette. Bland deltagarna, som utan hänsyn till nationalitet visade representanter från nästan samtliga legationer, märktes: ryske, serbiske, franske, brasilianske, spanske, polske, portugisiska, engelske, holländske och belgiske ministrarna. Från tyska legationen medföljde prinsen av Wied, från mexikanska beskickningen ministern De la Garza, från amerikanska beskickningen chargé d'affaires mr Post-Wheeler, från argentinska Don Pedro Guesalaga, från Chile överste A. C. Schönmeyr, från Kuba signor Herrera-y-Guyral, från Japan mr Kittada, från Grekland mr Caradjia, från Danmark legationssekreterare Treschow och från Norge legationssekreterare Hassel.

Vid ankomsten till Västerås besågo de notabla gästerna Asea, Svenska metallverken m. fl. av stadens sevärdheter, varefter middag intogs på den vackra ön Elba i Västeråsfjärden. Följande dag fortsattes färden till Avesta, där man med allmänt intresse tog det stora järnverkets industrier i betraktande. Härifrån gick färden vidare till Domnarvets genom Stora Kopparbergs Bergslags industri- och anläggningar, och till Sandvikens järnverk samt Skutskärs sågverk och Älvkarleö elektriska kraftverk. Uppehåll gjordes bl. a. i Rättvik, där professor Mittag-Leffler besöktes och varifrån utflykter företogs till artisten Ankarzonas gård i Tällberg samt till friherre Palmstiernas närbelägna dalahem. Vid sin återkomst till Stockholm på aftonen den 2 juli uttalade den diplomatiska kåren sin beundran över den svenska storindustrin och sin stora förtjusning över den vackra färden och de läreriska erfarenheter den bringat.

På inbjudan av Föreningen Norden har ett antal nordiska prässmän, 10 danska och 10 norska i dagarna på studiebesök gästade vårt land. De första dagarna, den 4-5 juli, ägnades huvudstaden, där ett ymerligen fästligt mottagande hälsade de främmande journalisterna välkomna till svensk jord. På söndagen hade av Stockholms stad anordnats en angenäm och av det härligaste sommarväder gynnad utflykt till det gamla Birka. Färden utefter Mälarens fagra stränder hän mot den väna Björköfjärden utövade synbarligen ett högeligen fängslande och beaktande intryck på de framtagande resenärerna. Vid framkomsten till de på Björkö liggande gravfältet och minnesmärket över Ansgarius gavs av f. d. rikssantikvarien, professor O. Montelius en medryckande skildring av tillkomsten och utvecklingen av den historiskt bekanta platsen. Efter återkomsten till staden samlades prässmännen på Föreningen Nordens inbjudan till en animerad supé på Hasselbacken.

Bilder: K. m., A.-B., Bengt Silfverqvists, Sölm-Ölg.

NORSKA OCH DANSKA TIDNINGSMÄN AV FÖRENINGEN NORDEN INBJUDNA TILL SVERIGE.

Pressfoto.

Välkomstkålen utbragtes här av föreningens ordförande, landshövding Louis De Geer. Tal, erinrade därvid bl. a. om de närmanden i ekonomiska frågor som under världskriget ägt rum mellan de skandinaviska länderna. Prässens uppgift blev här att väcka intresse för ett dylikt samarbete, och de praktiska männen sak att se till vad som på de olika områdena i detta fall kunde uträttas. Genom detta besök hoppades tal, att representanterna för Danmarks och Norges präss skulle få en om även på grund av den korta tiden flyktig inblick i förhållandena i vårt land, vilken skulle verka att de hos sina egna landsmän kunde väcka häg och intresse för egna resor och studier på svensk mark.

Efter dagarna i Stockholm uppdelade sig resenärerna i två grupper. Den förra har under ledning av redaktör Waldemar Langlet företagit en resa genom Norrland, den senare har under ledning av kapten Sten Dehlgren stört kosan till mel-lersia och Västra Sverige.

Pressfoto.

SVENSKA CHICAGOKÖREN PÅ SKANSEN. Text å sid. 671.

Bilder: K. m., A.-B., Bengt Silfverqvists, Sölm-Ölg.

T. v.:
M. PACLIANO, Rumäniens nye minister vid Svenska Huset jämte legationssekreterarne Arisa och Lucastewics.
Foto. Rahm, Sthlm.

T. h.:
BISKOP A. F. DIEPEN visiterar f. r. de katolska kyrkorna i de nordiska länderna.
Text å sid. 671.

Konungen mottog den 2 juli i högtidlig audiens Rumäniens nyutnämnde minister i Stockholm, monsieur Pacliano och Japans nye minister monsieur Ryotaro Hata. (Se föreg. n:r.) Excellensen Pacliano åtiöljdes av rumänska legationssekreterarne Michel Arisa och Nicolaus A. Lucastewics.

MINNESVÄRD ÖVER DEN FRANSKE FÖRFATTAREN STENDAHL avtäckes i Luxembourgträdgården i Paris inför presidenten och m:me Poincaré och hela det litterära Paris. Främst synas författarne Maurice Barrès (med halmhatten) och Paul Bourget samt presidentparet. Efter porträtt. — Text å sid. 671.

T. v.:
PAUL BOURGET TALAR VID MONUMENTET.
Efter fotografi.

T. h.:
DET AV FRANSKA LEGATIONEN NYINKOPPIA S. K. BROMSKA PALATSET VID NARVAVÄGEN.
Foto. Malmström, Sthlm.
Text å sid. 671.

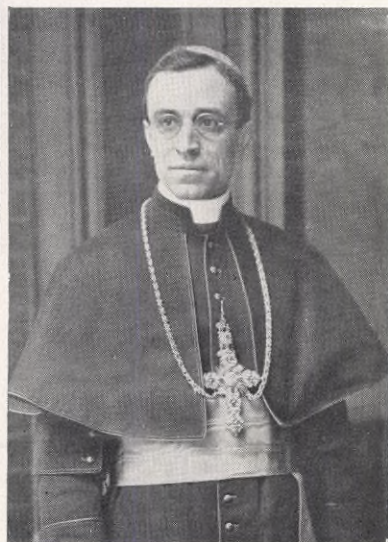

Efter fotograf. Klische: Bengt Silfversparre.
DEN TYSKA DELEGATIONEN TILL SPAA. Vid avresan från Berlin den 3 juli. F. v. sittande: Rikskanslären Fehrenbach, utrikesminister Simons, finansminister Wirth; stående: statssekreterare Albert och minister Schulz.

De allierades bebådade *Spaa-konferens*, som efter förberedande förhandlingar ä en i dagarna hållen konferens i Bryssel äntligen slutgiltigt skulle fixera de alljämt kaotiska freds villkoren, öppnades d. 5 juli i Villa Freneuse under ordförandeskap av belgiske konsejpresidenten Delacroix. De representerande från de olika länderna voro: *Belgien*: konsejpresidenten Delacroix, utrikesminister Hymans och ekonomiminister Jaspar; *England*: premiärminister Lloyd George, utrikesminister lord Curzon och sir L. Worthington-Evans; *Frankrike*: konsejpresident Millerand, finansminister François Marsal och arbetsminister Letroquer; *Italien*: ut-

*

Till Englands ambassadör i Berlin har brittiska regeringen utsett lord E. V. D'Abernon. Utnämningen är en följd av de allierades på Boulognemötet enhälligt fattade beslut att utan ytterligare upp-

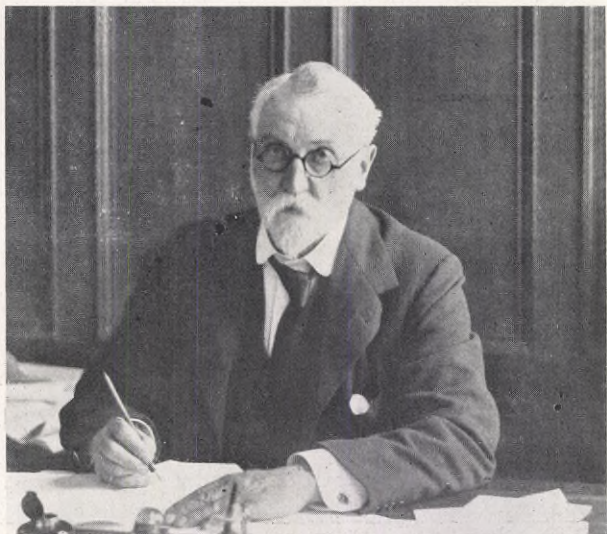
Efter fotograf. Klische: Bengt Silfversparre.
NUNTIENTI PACELLI har inträffat i Berlin såsom pävligt sändebud.

Efter fotograf. Klische: Bengt Silfversparre.
DEN NYE FRANSKE AMBASSADÖREN I BERLIN, M. LAURENT avlägger sitt första besök i Rikskanslärspalats.

skov sända ambassadörer till Berlin.

Englands nye ambassadör är i sitt hemland mer känd under sitt tidigare namn, sir Edgar Vincent. År 1917 upphöjdes han till lord. Född 1857 har han beklätt ett antal politiska poster, senast såsom guvernör för ottomanska banken i Konstantinopel.

Efter fotograf. Klische: Bengt Silfversparre.
LORD D'ABERNON, Englands nya sändebud i Berlin.

Efter fotografier.

Åskåd: Bengt Silfverparre.

I det s. k. Möens Kontragarde på Smedelinien, en idyllisk plats bakom Kastelvoldene i Köpenhamn avtäcktes på själva Fredericiadagen den 6 juli *minnesmärket över de nordiska frivilliga* i de två slesvigska krigen 1848—50 och 1864. Avtäckningen skedde i närvaro av en stor och representativ församling, varibland märktes Sveriges och Norges ministrar och Finlands charge d'affaires, de svenska veteranerna majoren friherre S. H. Åkerhielm, löjtnant C. C. Luttrupp, bankdirektör R. Wällgren och kapten C. F. Grevillius. Efter ett varmt och anslående högtidstal av Danmarkssamfundets ordförande och den egentlige initiativtagaren amiral Richelieu avsjöngos de nordiska ländernas nationalsånger samt en kantat. De svenska frivilligas tack framfördes av majoren friherre Åkerhielm, varpå bankdirektör Wällgren nedlade en krans med blågul band vid den vackra minnesvården. Denna är utförd av bildhuggaren Bur ¹gaard.

Mellan den 2—4 juli ha stora *rikslandstormtävlingar*, räknande omkring 500 deltagare pågått i trakterna kring Säve och Skårby invid Göteborg. Efter övning i fältskjutning och handgranatkastning följde de stora skyttetävlingarna vid Högso, efter vilkas avslutande prisutdelningen högtidligen förrättades i Slottskogen av prins Carl.

Vidst. bild: FRÅN RIKS-LANDSTORMENS STORA ÖVNINGAR OCH TÄVLINGAR I GÖTEBORG den 2—4 juli. PRINS CARL FÖRRÄTTAR PRISUTDELNINGEN.

AVTÄCKNING AV DET AV DANMARKSAMFUNDET RESTA MONUMENTET ÖVER SVENSKA, NORSKA OCH FINSKA FRIVILLIGA I DANSK-TYSKA KRIGEN 1848—50 OCH 1864. Högtidligheten den 6 juli.

Därunder: FYRA AV DE SVENSKA VETERANERNA VID AVTÄCKNINGEN. Fr. v.: Löjtnant C. C. Luttrupp, majoren friherre S. H. V. K. Åkerhielm, direktör R. Wällgren och kapten C. F. Grevillius. Vi hänvisa i övrigt till n:r 40 denna årg., vari återfinnas porträtt av samtliga ännu levande svenska veteraner från 1864.

Foto. Allarå, Göteborg.

FEZ, MAROCKOS HUVUDSTAD.

RESEBREV TILL H. & D. AV GREVE C. A. C. LEWENHAUPT.

Marocko, av infödingarna benämnt Maghrib, den nedgående solens land, occidenten, består av ett område lika stort som Frankrikes, dock med ganska obestämda gränser mot Saharas ökenländer. Dess befolkning anslås till omkring sex å åtta millioner araber, berber samt arabiserade berber, hundrafemtio tusen judar och femtio tusen européer, ett ganska ringa antal människor för ett land som kunde föda gott tio gånger så många om det odlades, i stället för att såsom nu till största delen utgöra fårbeten.

Egentligen i politiskt avseende utgörande en mycket löst sammanfogad samling av i det närmaste självständiga stammar med en sultan, hämtad bland Muhammeds direkta avkomlingar genom profetens dotter, såsom sitt världsliga samt även på sätt och vis andliga

GREVE C. A. C. LEWENHAUPT MED SIN MAKÅ UNDER BESÖK I MAROCKO.
Efter ögonblicksfotos.

rakech i söder, Rabat vid kusten, Meknès, "Marockos Versailles", numera tämligen utom räkningen, samt Fez, nordens största och utan gensago hela landets viktigaste, om även oroligaste plats, ehuru med det franska protektoratets införande 1912 Rabat blivit säte för den franska generalresidenten, som strängt håller på att ofta hava sultanen och makhzen i sin omedelbara närhet.

Natur, ett centralt läge av stor såväl industriell som strategisk betydelse, samt religiösa skäl, här nere ofta av ganska fanatisk art, tyckas dock antyda att om Maghrib, den nedgående solens land, någonsin skall komma att erhålla en verklig huvudstad under kommande, mera civiliserade förhållanden, så blir det utan tvivel Fez, landets heliga ort, med sina hundratusen innevägnare, där nordvästra Afrikas säregna lärdomsäten och säregna industrier äro bäst och rikast representerade, samt varifrån också Rifkabylerna i norr samt Atlas obändiga berber i söder lättast kunna hållas i tygeln.

Fez' läge är bedårande vackert. Efter en långsam och enahanda färd över *lais tjugo* mils slätter ser man slutligen hur nedanför bergen Thagat och Zahlag (geten och bocken) småningom allt tydligare framskymtar en medeltida stad, omgiven av höga krenelerade murar, över vilka höja sig ett antal minareter. Detta är Fez Djedid, den nya delen, under det att den

SULTANEN LÄMNAR MOSKÉN.

överbud, har Marocko ingen statsform eller styrelse enligt europeiska begrepp, utan denna närmar sig snarast de förhållanden som voro rådande i vår världsdal under den yngre medeltiden. Den sultan som haft den lättast förflyttbara "makhzen", något mitt emellan hovstat och högre embetsmannakår, samt en hastigt transportabel, något så när respektgivande armé, om också ej större

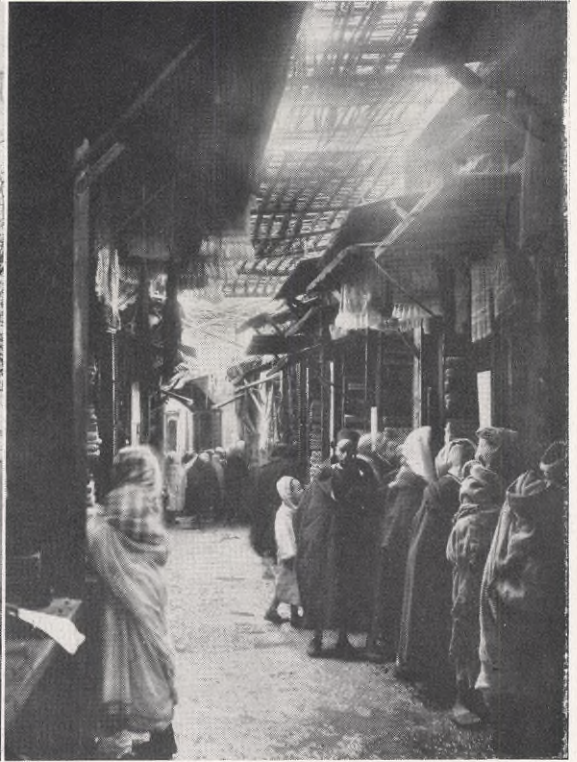

SULTANENS MUSIKKÅR UNDER FÄRDEN TILL SLOTTET.

Efter fotografi.

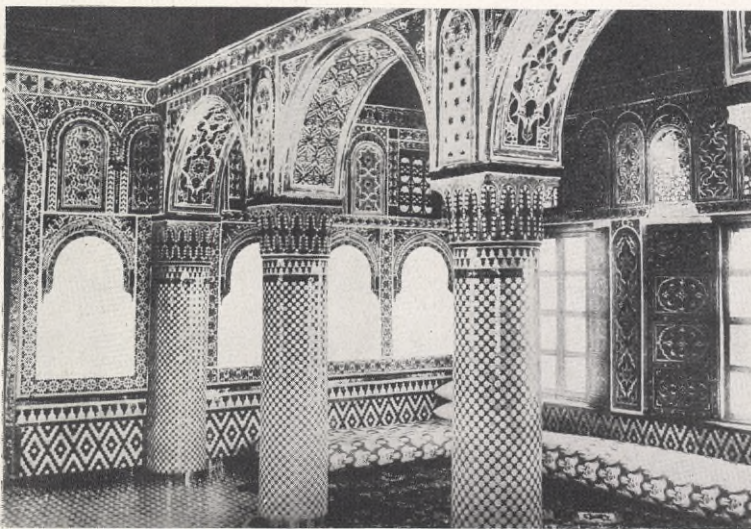
Kliché: Kem. A.-H. Ponsé Si'fersparre, SSMu-Gbg.

FEZ: GATOR MED MOSKÉ, MINARET OCH HANDELSBODAR.

gamla, Fez el Babi, ligger i en sänka en halv kilometer längre bort, synlig endast från de omgivande höjderna, med dalen utanför stadsmuren, fylld av de härligaste trädgårdar, vattnade av porlande bäckar, under det att i söder reser sig Atlas väldiga, snötäckta bergskedja på endast tio mils avstånd.

Mot slutet av sjuhundratalet flydde undan kaliferna i Damascus en avkomling i fjärde led av profetens dotter Fatma och hennes make Ali, vid namn Idris. Väl mottagen av berberna, förstod han att småningom

bland dem grunda ett rike som slutligen sträckte sig från Tlemcen till Oceanen. Förgiftad genom en av kalifen Harouns utskickade, har han sedan blivit hela Marockos nationalhelgon. Hans lille son räddades av en frigiven slav, samt efterträdde honom slutligen som Maghribs sultan. Det anses att han år 808 grundade Fez, sedan han genom segrar i Afrika och Spanien under namn av Idris II befästat sitt välde. Dit strömmade snart i stort antal nybyggare från Arabien, Egypten, Kaironan i Tunis, andalusier från Cordova,

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Si'fersparre.

DET INRE AV EN FÖRMÖGEN BORGARES HUS I FEZ.

berber från omgivande trakter samt folk från hela Ifrigiya, den dåvarande benämningen för norra Afrika, ävensom judar i sådan massa att de fyllde ett helt kvarter. En del medförde de yrken, färdigheter och kunskaper de lärt i Cordova eller Kaironan, denna egenomliga blandning av europeiskt, västerländskt och orientaliskt, andra den underbara lämplighet för handelsyrket, som ännu är så högt utvecklad hos Fasis (Fez' borgare). Många lärda började giva undervisning i moskéerna, snart anlände studerande från alla delar av riket, så att redan före Moulay Idris II:s död hade hans nya huvudstad blivit landets intellektuella och religiösa medelpunkt, med god tillgång på skriftlärda, läkare, lagkunniga, skriftställare, poeter, aritmetiker m. m. Själv ligger han begravd i stadens hjärta, i en zonäa som bär hans namn, hela Marockos största helgedom, av stängd för alla otrogna, och där-

Efter fotografi.

FEZ: BEFÄSTNINGAR VID RSIFS BRO.

ifrån hans mäktiga "baraka" än i dag strålar ut över hans skapelse samt skyddar den för allt ont. I förbigående vill jag tillåta mig att för den oinvigde berätta, att baraka är en egenskap hos vissa utvalda bland cheriferna, profetens ättlingar, att kring sin person sprida välsignelse. Varje sultan, som alltid måste vara cherif, besitter denna baraka, som vid hans död övergår till hans älsklingsson, vilken ju mest fått vistas i hans närhet och sålunda blivit grundligast inpyrd med sin faders baraka. Märker folket av några orsaker att sultanen mist sin baraka avsättes han för att efterträdas av någon broder, vilken tyckes äga den i högre grad. Så var fallet med Abdelaziz 1909, hans broder Hafid 1912, och det är blott att hoppas det den nu regerande tredje brodern Youssef må få behålla denna underbara egenskap.

Ehuru de berbiska Almoraviderna och Almohaderna i allmänhet föredrogo det mest av lera uppförda Marrakech, växte Fez alljämt i storlek och anseende, i synnerhet när största delen av de fördrivna, högt bildade mohrerna efter Granadas fall slog sig ned därstädes. År 1276 befanns El Bali för trångt, varför en sultan av merinidernas släkt uppförde El Djedid (den nya staden), något väster därom, dit han förlade sina trupper, samt dit han även flyttade alla judar som ej ville låta omvända sig i ett särskilt, muromhändert, väl befästat kvarter, det s. k. Mellah, för att skydda dem mot den övriga befolkningens rovgirighet och ofta förekommande plundringar. Dit leda än i dag endast två portar, som alltid stängas när mörkret faller på, samt dessutom vid de ofta förekommande upploppen.

Ehuru senare förenade genom murar, trädgårdar och en kasba, äro det gamla och det nya Fez alljämt två absolut skilda städer såväl till utseende som karaktär. I Djedid finnes Dar-el-Makhzen, regerings-

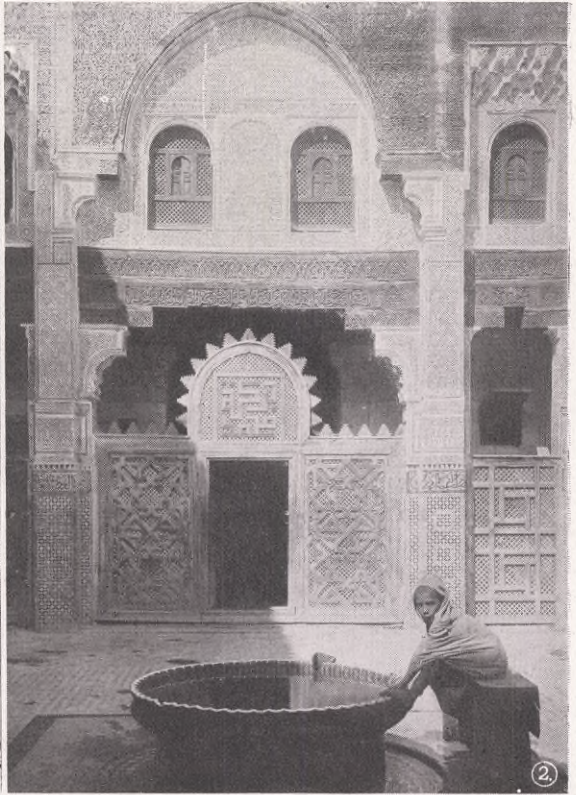
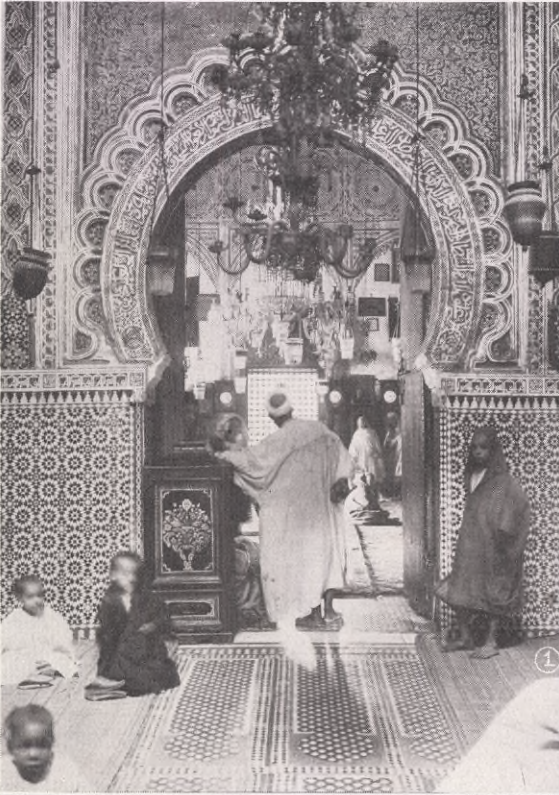
byggnaderna, sultanens palats, judekvarteret samt några yngre moskéer. i övrigt bebos det av soldater från Guich, mörka, vilda sällar, samt är snarast att likna vid ett beduinläger i stor skala, där tälten lämnat rum åt enkla byggnader. Till och med Dar-el-Makhzen och sultanens palats äro ej vidare prydliga, åtminstone ej utvändigt. Invändigt får irgen kristen se dem. Någon slags kunglig ståt förekommer i övrigt knappast, sultanen är en profetens ättling som satts såsom överhuvud för de stammar, vilka vilja lyda honom — många vilja det ej — samt går klädd såsom alla andra, utan några som helst utmärkelsetecken annat än att han vid högtidigare tillfällen omges av en liten trupp rödklädda leger samt skyddas mot solstrålarne av ett stort parasoll, som den blivande efterträdaren eller storvisiren medelst en lång stång håller över hans huvud. Hans förnämsta fördel över sina undersåter — om det nu verkligen är en fördel — tyckes bestå i att han äger ett mycket stort antal fruar, det har funnits sultaner som bestått sig ända till fyratusen. Jag vet ej hur många Moulay Youssef äger inalles, endast att han enbart i Casa blanca räknar nittiofem. I övrigt bifogar jag hans ioto, taget när han red från moskén tillbaka till slottet. Antingen han märkte tilltaget samt fann sig smickrad därav, eller därför att jag var den ende närvarande europén, alltnog, jag erhöi i förbifarten hans speciella välsignelse, som jag hoppas sitter i så pass att mina vänner, när vi åter träffas, skola ha gott av min baraka.

El Bali, i vanligt tal oftare benämnt Medina, den gamla, ursprungliga delen, har visserligen ökats sedan det grundlades för tolv hundra år sedan, det har erhållit flera murar, flera moskéer, flera hus och flera trädgårdar, flera kasbor, flera begravningsplatser och flera koubbor, men i stort sett torde det ännu vara

BILDER FRÅN FEZ.

TILLHÖR RESESKILDNINGEN AV GREVE C. A. C. LEWENHAUPT.

Efter fotografier:

1. DET INRE AV MOULEY IDRIS MOSKÉ. — 2. DET INRE AV EN MEDERSA. — 3. GATUBILD. — 4. TORGET NEDZARAINE.

Копия: 210/210/210/210/210

SVENSK GYMNASTIKFÄRD TILL BERLIN OCH PRAG.

Efter fotos.

SVENSK GYMNASTIKUPP-
VISNING I BERLIN.

Överst: Norrköpings Kvinnliga
gymnastikförenings trupp i
svenska nationaldräkter.

På inbjudan av allmänna tjeckiska gymnastikförbundet har *tvänne svenska gymnastiktrupper*, en manlig K. F. U. Mstrupp från Stockholm och en kvinnlig från Norrköpings kvinnliga gymnastikförening deltagit i den stora böhmiska gymnastikfästen i Prag och där skördat vackra lagrar till den Lingska gymnastikens ära.

Truppen avreste den 23 juni på aftonen från Stockholm. I Berlin gjordes ett uppehåll för att därstädes på inbjudan av Deutsches Reichsausschuss für Leibesebungen giva en synnerligen lyckad uppvisning i Mar-morsalen i Berlin. Särskilt väckte det stor hänförelse bland publiken när de i nationaldräkt omklädda unga damerna utförde några nationaldanser till dragspelslåt.

En del av den manliga truppen Stockholms K. F. U. M-gymnaster med dess ledare kamrer S. Andersson och t. h. om honom överstelöjtnant Nerman, ordf. i Sv. gymnastikförbundet.

ordförande, överstelöjtnant Einar Nerman samt av grosshandla-ren Josef Svensson som biträdande resemarkalk.

likadant som då det först uppfördes. Det är samma smala, slingrande gator, samma små hus, med endast porten vänd åt gatan eller försedd med någon gallerklädd glugg, under det att all lyx eller komfort koncentreras inuti, byggnader som så att säga vända bak-delen utåt samt fasaden inåt, det är samma små trånga, mörka bodar med samma slags smycken, läderväskor, tofflor, sadlar, burnouser eller haiker som såldes där för mer än tio sekler sedan, av män rakade i huvudet såsom än i dag, med skäggen klippta såsom nu, med samma klädedräkt, samma tankegång.

För nutidsmänniskan är Fez intressant genom sina minnesmärken från svunna tider samt den inblick han redan efter några veckors vistelse kan erakta i de äkta, av Europa obefläckade marockanernas seder, handelsförhållanden, studier och religiösa uppfattning, hälst om man, såsom vi, erhållit introduktionsbrev till någon mera framstående fasi. Redan det yttre, med

De största segrarna väntade dock de svenska gymnasterna i Prag, dit ankomsten skedde den 26 juni. Som bekant var gymnastikfästen här kombinerad med tjeckernas stora befielsefest, varför den erhållit en storartad nationell prägel. Vid uppvisningarna i Stadion, bevitnade av omkring 15,000 åskådare och omfattande omkring 20,000 uppträdande gymnaster, väckte de för publiken ovanliga prestationerna av Sveriges manliga och kvinnliga trupper iullkomliga ovationer. Särskilt kraftiga blevo bifallsstormarna efter den manliga truppens balansgång och stilfulla hopp samt vid den kvinnliga truppens utförande av det s. k. gäddhoppel.

Såsom ledare för de under sin turné så uppmärksammade svenska gymnastiktrupperna medföljde för den manliga kamrer Sixten Andersson och för den kvinnliga löjtnant E. Wennerholm Dessutom åtföljdes truppen av svenska gymnastikförbundets

sina gammalmodiga krenelerade fästningsmurar som dels omgiva det hela, dels avskära dess inre i olika distrikt, ej sällan i fullt krig med varandra, är av en utomordentligt pittoresk verkan, ytterligare förstärkt genom de kolossala stadspartarna, de grönglansande minareterna de mer än sextio år var floden uppdelats, och som driva kvarnar, befukta trädgårdarna eller i allt finare grenar föra vattnet till fontänerna i och utom bostäderna.

För en europé, allrahläst en avsidet boende svensk, är det ju visserligen ej så alldeles lätt att komma dit, men en gång framme har man rik ersättning för mödan. Om några år blir resan sannolikt lättare tack vare en projekterad bana från Tanger, om denna lämnas i fred av Riffkabyterna. För närvarande är trakten ej fullt så pasificerad som tidningarna vilja göra troligt, tjugonio franska officerare och några hundra man ströko under vår därvaro med tjuo kilometer längre norrut.

Från en svensk meddelare, som nyligen företagit en resa i U. S. A. har H. 8. D. mottagit vidstående intressanta bilder. Den ena återger den svenska högskolan Wesleyan College i Austin, Texas. Kring Austin, huvudstaden i Texas, ha nämligen en hel del svenskar, i synnerhet smålänningar slagit ned sina bopålar. För att underlätta vägen för denna svenska kolonis bildningssökande ungdom grundades Wesleyan College för 6 år sedan, av doktor Olander, vilken alltså är skolans rektor och föreståndare. Studerande med godkända avgångsbetyg från denna skola vinna inträde vid stadsuniversitetet. På bilden synes doktor Olander med fru stående framför skolan. De andra bilderna äro tagna ombord å Sveriges nvaste

CHICAGOKÖRENS MAJSTÅNG OMBORD PÅ "DROTTNINGHOLM" med den väldiga lagerkransen från N. Y.-svenskarne vid avresan.

"WESLEYAN COLLEGE" en svensk högskola i Austin, Texas. Rektor Olander och fru framför skolan.

Amerikaångare "Drottningholm". Under färden restes en praktfull midsommarstång. Särskild uppmärksamhet tilldrog sig den väldiga jättekransen som Chicagokören medförde såsom en gåva från Newyorksvenskarne vid avresan. Ombord befunno sig några äldre svenska farmare, som vistats i Västern 40 å 50 år. Somliga av dem reste nu hem för att för sina återstående dagar stanna i gamla Sverige.

E. LUNDSTRÖM, amanuens vid Bergianska trädgården, tillträder anställning som inspektör vid universitetets i Dorpat botaniska trädgård. — Efter porträtt.

Amatörfotos. C. A. Sjöfrenberg, Uppsala.

Kliche: Benjt Sjöfrenberg.

NÅGRA EFTER 40-50 ÅR HEMVÄNDANDE FARMARE som bibehållit sin präktiga gamla svenska urtyp.

Svar till »Nyckelfråga».

Ni bör känna H. 8. D. så mycket att Ni inser att dess ställning icke är förenlig med införande av berättelser som syfta på någon som helst viss person. Eder misstanke är fullkomligt ogrundad, vilket yttermera bekräftas av författarens kategoriska förklaring att han icke ens känner någon, på vilken berättelsen i verkligheten skulle passa in. Så är även förhållandet med
REDAKTIONEN.

Forts. fr. sid. 659.

ende. Den förklarades slutligen öppnad av professor Svante Arrhenius, ordförande i Sverige-Amerikastiftelsen, som utsetts och åtagit sig att ta utställningen i sin vård.

Allt som allt omfattar den ett hundratal arbeten av ett fyrtiotal konstnärer, representerande svensk-Amerikas bästa konstnärarnamn. Bland de exponerade dukar na och skulpturerna märkas särskilt arbeten av v. Schneidern, Arvid Nyholm, Birger Sandzén samt Oscar Cecaes. Bland skulpturerna tilldrog sig skulptören Gustafssons Excelsior ett större intresse. Frånvaron av allt slags så kallad modernism bidraget också att ge utställningen en numera mycket sällsynt harmonisk prägel.

I Stockholm kommer den att hållas öppen de närmaste tre veckorna var efter den överflyttas till Göteborg och Malmö.

Text till bild å sid. 661.

Den svensk-amerikanska Chicagokörens i dagarna avslutade besök i Stockholm blev för deltagarna ett verkligt och minnesrikt triumftåg. Överallt har den mest oförställda sympati och beundran för körens prestationer hälsat de långväga resenärerna. Den 2 juli mottogs sångarna av konungen i Vita havet på Stockholms slott. Konungen, som därvid lät för sig föreställa en hel del av deltagarna uttala lade förhoppningen att de skulle föra med sig alligenom angenäma minnen från gamla Sverige. Körens tack till konungen för att densamma satts i tillfälle att fram-bära en värdsam och innerlig hälsning framfördes av direktör C. S. Peterson. Vid fästen, som anordnats för sångarna å Skansen den 4 juli, hölls högtidstalet av utrikesminister Palmstierna, vilken däri önskade bibringa gästerna en bild av gamla Sverige sådant det nu är. Å körens vägnar besvarades talet av professor E. Hillberg. Bland övriga fästligheter på programmet för sångargästerna må nämnas mottagning hos amerikanske ministern i Stockholm Mr Ira Morris, utflykter till bl. a. Upsala och Gripsholm samt ett antal konserter, varibland avskedskonserterna å Auditorium den 5 juli blev en stormande och för såväl åhörare som deltagare oförglömlig succés. Den 6 juli avreste kören till Älvkarleö och Gävle.

Till bild å sid. 662.

Den katolske biskopen Arnold Francois Diepen från Herzogenbusch i Holland besöker för närvarande på speciellt uppdrag av påven, de nordiska länderna för att visitera de katolska kyrkorna samt för att med finska regeringen underhandla om de finska romersk-katolska medborgarnes ställning efter landets skilsmässa från Ryssland.

Biskop Diepen anlände först till Stockholm den 31 juni och fortsatte samma kväll till Finland i vilket sistnämnda land han var statens gäst och reste på dess bekostnad samt mottogs med de största artighetsbetygelser. Han återkom till Stockholm den 5 juli och skall nu under de närmaste dagarna inspektera härvarande katolska kyrkor, skolor och övriga institutioner för att sedan i samma ärende fortsätta resan till Gävle, Kristiania samt efterhand ända upp till Hammerfest. På återresan till Holland inspekteras Göteborg och Malmö.

I Danmark, där det för närvarande finns omkring 18,000 katoliker, har biskop Diepen redan uppehållit sig närmare tre veckors tid.

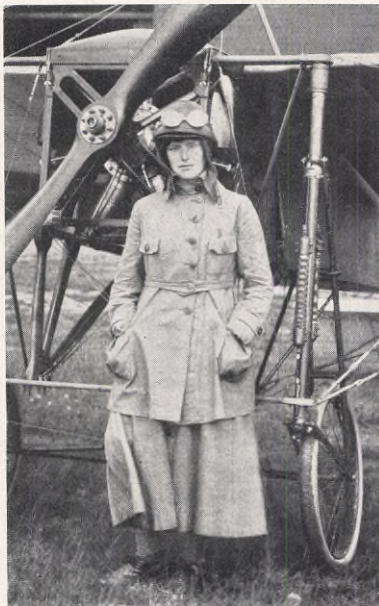
I Frankrike har i dagarna ett minnesmonument rests över ett av den franska litteraturens mest omstridda namn, Stendahl, pseudonymen för Henri Marie Beyle, författaren till en serie starkt personliga verk som först av en senare fransk kritik vunnit tillbörlig uppskattning och beaktan te.

Monumentet har fått sin plats i Luxembourg ädgården. Vid invigningshögtidigheterna märktes bland de närvarande ceremonielets president författaren Paul Bourget, president och fru Poincaré, René Boylesve, Maurice Donnay och Maurice Barrés.

I och för återande till franskt ministerhotell i Stockholm har franska legationen därstädes i dagarna inköpt ett av de allra vackraste och mest bekanta av huvudstadens patricierhus, det Bromska palatset, Narvavägen 26.

Enligt beräkning skulle överflyttningen av legationsexpeditionen till de nya lokalerna kunna ske redan inom ett par månader medan minister Delavauds personliga tillträde till den nya ministervåningen först kan äga rum den 1 oktober.

Det nya ministerhotellet, vars hittillsvarande ägare varit fru

FRÖKEN ELSA ANDERSSON, Petersgård, Ängelholm, Sveriges första kvinnliga flygare med internationellt flygcertifikat, tilldelat efter vid Thulins flygskola å Ljungbyhed den 30 juni avlagda prov.

Foto. Sjöström, Ljungbyhed.

TILL KOMMERSERÅDET SOHLMANS BIOGRAFI.

Till förhinderandet av uppkomsten av en oriktig tradition har kommerserådet Ragnar Sohlman haft vänligheten tillstålla H. 8. D. ett par biografiska upplysningar av intresse.

Han förklarar sig sålunda ingalunda kunna taga åt sig äran att ha på något sätt ingivit Alfred Nobel tanken på de testamentariska bestämmelser, som sedermera ledde till grundandet av Nobelstiftelsen; tvärtom voro dessa bestämmelser honom fullkomligt obekanta ända till testamentets öppnande efter Nobels död. Av de samtalsvis fälda yttranden Nobel till honom hade om denna sak, fick han endast den uppfattningen, att det i allmänhet var hans avsikt att disponera en större del av sin förmögenhet till stöd och främjande av vetenskaplig forskning; sättet, varpå han tänkt sig göra detta, blev aldrig närmare berört.

Den kolugnstyp, som förbundits med Sohlmans namn, har, upplyser han vidare, i själva verket utvecklats som resultat av ett flerårigt försöksarbete vid Bofors, vilket bekostades av de fyra värmlandsbruken Bofors, Degerfors, Storfors och Uddeholm och närmast stod under hans ledning. Idén till den ursprungliga ugnstypen var hämtad icke från Gröndals eller de amerikanska kolugnarne, utan från en anläggning vid Gluder i Oberschlesien; de förbättringar, som i första hand gjordes däri av Sohlman, avsågo sättet för trätjärans utskiljande, varvid samråd ägde rum med disponenterna E Odelberg på Degerfors och B. Wijkander på Bofors. Samma ugnstyp, ytterligare utvecklad och förbättrad enligt förslag av Odelberg, kom sedan till utförande i större skala vid Vansbro i Dalarne. Sedermera ha nya ugnstyper tillkommit och det är för tidigt att slutgiltigt uttala något omdöme om dessas relativa företräden; antagligen kunna de ytterligare förbättras.

INNEHÅLL: Statsrådet Richard Sandler (biografi och helse-desporträtt). — Diplomatkårens resa genom Sverige. — Svenska Chicagokören. — Landstormståvlingar i Göteborg. — Svenska och utländska bilder och porträtt till dagskrönikan. — Fez, Marockos huvudstad, resebrev till H. 8. D. av greve C. A. C. Lewenhaupt.

Veckans Porträttgalleri

måste på grund av i sista stund inkommande högaktuellt bildmateriel överstå.

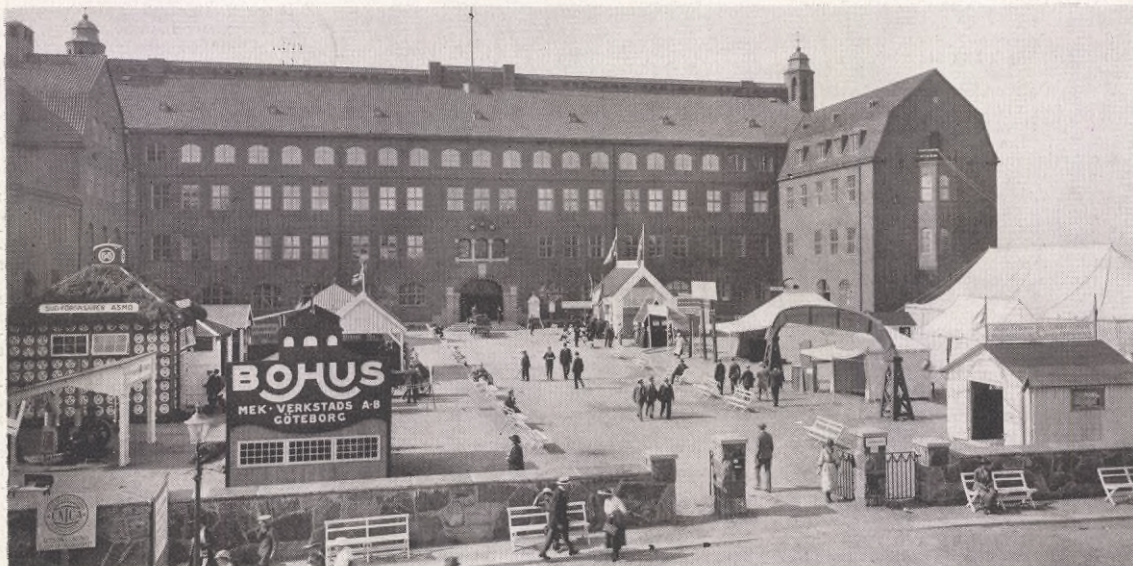

Foto. Allard, Gbg.

VY FRÅN SVENSKA MÄSSAN I GÖTEBORG. Avdelningen å Latinläroverket.

Skulpt. Ernst Östergårds.

Öppnandet av den tredje svenska mässan försiggick i år utan alla större högtidligheter den 5 juli i Göteborg. Såväl över staden som mässområdet vilade dock den livliga och förväntansfulla stämning tillströmningen av en kosmopolitisk resandeström alltid medför.

Vad man fruktat, nämligen att konkurrensen från mässorna i Sundsvall och Malmö på ett eller annat sätt skulle verka deprimerande på den Svenska mässan har dessbättre visat sig vara ogrundat. Såväl den nordliga men i all synnerhet den sydliga mässans natur förblir ju dock enbart av lokal och som framtiden måhända kommer att visa av tämporär betydelse medan den svenska riksmässan, förlagd till en central anknäppningspunkt för både in- och

utlandet givetvis kan räkna på en permanent och växande utställare och kundkrets. Resultatet i år visar att intresset är oförmänskligt.

Angående mässans karaktär har denna i år visat sig vara lik de föregående årens. Över huvud har deltagarna uttalat stor tillfredsställelse med mässans förlopp. Ett i allt har den tredje svenska mässan blivit ett nytt bevis för att riksmässans lämpligaste stad obetingat är Göteborg.

I samband med den stora jubileumsutställningen i Östersund till firande av stadens 100-åriga tillvaro har mellan den 9—12 juli anordnats en s. k. kulturmässa, en efterföljare till den 1:sta kulturmässan i Skara föregående år.

Av prästens samstämmiga uttalanden att döma synes den i kulturmässan inrymda *konsthallen* utgöra en av jubileumsutställningens glanspunkter. I densamma finnas icke allenast några av den svenska målarkonstens starkaste namn representerade såsom prins Eugén, Anders Zorn, Bruno Liljefors, Gustav Cederström, Georg von Rosen, Ida von Schulzenheim m. fl. utan även några av de yngsta och mest lovande. Främst bland dessa stå de båda jämtarna skulptören *Olof Ahlberg* och målaren *Olle Åhgren*, den förre känd från tidigare utställningar i Stockholm, den senare en värdefull *connaissarce à faire*, en originell personlighet, som väcker intresse. I övrigt märkas speciella norrländska namn som Nils Tirén, Acke Aslund, Ante Karlsson-Stig, Helmer Osslund m. fl. Åran av utställningens utomordentliga ordnande tillkommer dess kommissarie, artisten Anton Genberg, som även han låter representera sig genom rikhaltig utställning med norrlandsmotiv.

JUBILEUMSUTSTÄLLNING I ÖSTERSUND. Överst: Landshövding Widén förklarar utställningen öppnad. Därunder: Vy från utställningen med jubileumspaviljongen och konsthallen. Efter fotos.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjöds vid laga påföljd. För Berättelser och Historietter gäller ovillkorligt förbud.